

Stichting Vliegenbos pleit voor forse uitbreiding stadsnatuur aan het IJ in plaats van petrochemische industrie

Wie denkt dat de aandeelhouders van het aan de New York Stock Exchange genoteerde, 10 miljard dollar jaaronzet draaiende bedrijf Albemarle daadwerkelijk geïnteresseerd zijn in het welzijn van de bewoners van Amsterdam- noord, gelooft vast ook dat Ed en Willem Bever alles kunnen repareren, dat Bor de Wolf een succesvolle horecaondernemer is en juffrouw Ooievaar altijd gelijk heeft. Maar ook fabeltjes bestaan niet.

Tot nu toe beweerde de directie van Albemarle bij hoog en bij laag dat de productiefaciliteit - waar zij volgens eigen zeggen een reusachtige bijdrage leveren aan de verduurzaming van de wereld - geen enkel gevaar zou opleveren voor de omwonenden. Maar juist door het opstarten van de procedure heeft de Raad van State keihard en onomstotelijk vastgesteld dat er op dit moment wel degelijk sprake is van een levensbedreigende situatie. En waar het nu alleen lijkt te gaan om de 17 genoemde bulktransporten met het bij ongelukken met het dodelijke goedge NHC (straks wellicht opgehoogd naar 120), hebben we het nog niet eens gehad over het andere spul wat de overige –volgens eigen zeggen- bijna 5000 transportwagens jaarlijks aan en afvoeren, over de drukke ringweg A10 die voert langs meerdere dichtbevolkte wijken: dat is vast geen grenadine.

Doorzichtige marketing ketst terug

Ook de doorzichtige marketingtruc om de oude gezellige Amsterdamse merknaam af te stoffen – probeer zelf “Ketjen” maar uit te spreken zoals Danny de Munck dat zou doen- zou weleens in het gezicht kunnen terug ketsen. Immers de oorspronkelijke zwavelzuurfabriek met die naam was ooit, zo’n 200 jaar geleden, gehuisvest om de hoek van het Leidseplein, zo’n beetje op de plek waar nu het DeLaMar theater staat. Er zijn goede redenen waarom het bedrijf daar inmiddels al een tijdje niet meer zit.

Het niet raadselachtig waarom Albemarle zo halsstarrig aan de huidige locatie is gehecht. Om de lage arbeidskosten zal het niet gaan en al evenmin het fraaie uitzicht over het IJ. Sterker nog, de beroemde milieucontour -een cirkel met een omtrek van 700 meter- loopt dwars over die drukke waterweg en vervolgens ook over Java en KNSM, voorwaar toch ook geen onbewoonde eilanden. Vanwege de toenemende verduurzamingseisen zal de geluidsproductie van de aan te leggen warmtepompen alleen nog maar verder toenemen. Dit zal niet alleen in de omliggende wijken in noord luid en duidelijk hoorbaar zijn, maar ook de overlast aan de overkant van het IJ zal navenant toenemen.

Fiscale voordelen en milieuvergunning in gevaar

Het gaat bij Albemarle, zoals bij iedere beursgenoteerde multinational pas in allerlaatste instantie om het welzijn van omwonenden en dan wel alleen als het nadelige gevolgen heeft voor het productieproces. Veel relevanter zijn de door de Nederlandse belastingbetaler op te hoesten fiscale voordelen voor de petrochemische industrie; precies datgene waartegen onder meer Extinction Rebellion zich zo verzet. Bovendien hebben aandeelhouders een hekel aan onverwachte (verhuis)kosten; die hebben maar negatieve invloed op het dividend. Ook fijn is

het dat Albemarle –net als andere “ongevaarlijke” collega’s als Tata en Chemours- de eigen checks op veiligheid, geluids- lucht- en lichtvervuiling mag uitvoeren. Wegens bezuinigingen en personeelsgebrek voert de Omgevingsdienst, de vanuit de overheid verantwoordelijke instantie, hier helaas geen controles meer op uit, laat staan dat er van enige handhaving sprake is.

De mythe dat Akzo – de toenmalige uitbater van het fabriekscomplex- er mede voor heeft gezorgd dat er geen woningbouw op de plek van het Vliegenbos ontwikkeld werd is hardnekkig, maar daar is geen enkele historisch bewijs voor. Sterker nog: ook toen zag Akzo de milieuvergunning in gevaar komen met de potentiële nieuwe burens. Met andere woorden: De fabriek was niet zozeer vòòr het bos, als wel tégen nieuwe woningen in de eigen slagschaduw. Die geschiedenis herhaalt zich.

petrochemische industrie of IJ bos en betaalbare woningen?

Kijkend naar de plattegrond van het gebied, ligt de oplossing voor de hand. Niet het bouwen van de 6500 woningen -waarvan 80% sociaal en midden-dure huur! - in het Hamerkwartier moet wijken, maar de in potentie gevaarlijke Albemarle fabriek heeft op deze inmiddels binnenstedelijke locatie haar langste tijd gehad. Niet alleen voor de veiligheid van de toekomstige bewoners, maar vooral ook van die van de huidige.

Met het uiteindelijke verdwijnen van de multinational van deze strategische locatie ontstaat een enorme kans om een aantal problemen in één ambitieuze beweging op te lossen. Daar waar de fabriek alle ontsluitingen van de woongebieden aan de oostkant van Amsterdam noord in de weg staat, wordt het ineens bijzonder eenvoudig om alle fietsverkeersbewegingen langs de IJ oever organiseren, waardoor de oostkant van het stadsdeel noord ineens ontsloten wordt, zonder de kwetsbare natuurgebieden te doorsnijden. Woningbouw ligt op het vrijgekomen fabrieksterrein niet voor de hand, vanwege de exorbitante saneringskosten van 120 jaar chemische bodemvervuiling . Daarentegen komt een gebied zo groot als het hele Hamerkwartier vrij beschikbaar voor nieuwe robuuste stadsnatuur. Samengevoegd met het Vliegenbos en de Rietlanden ontstaat hier dan het door initiatiefnemer wethouder Wilbert Hubert Vliegen al meer dan 100 jaar geleden gedroomde IJ bos, dat via het nieuwe oeverpark en de scheg bij de Sixhaven, alle unieke groengebieden in noord onlosmakelijk met elkaar verbindt. Hiermee wordt de door de gemeente zelf opgelegde groennorm voor bewoonde gebieden ook ineens een stuk realistischer.

Dat het verhuizen van een petrochemische fabriek kosten met zich mee brengt is evident, maar dat zal het voortbestaan van de zelfbenoemde wereldleider in katalysatoren niet in gevaar brengen. Alleen de dividenduitkering zal wellicht een jaartje wat tegenvallen.